

ΜΑΪΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΤΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΙΩΠΗΣ»

Σε πλάτες παιδιών έγραψαν την ιστορία τους

Ανοιξαν διάπλατα την πόρτα στην παράνοια

Και, τέλος, με προβληματίσατε με το βιβλίο σας... για την παράνοια ενός ολοκληρωτικού καθεστώτος και τις μεθόδους που χρησιμοποιούσε. Τρέμω μήπως αναβιώσουν όλες αυτές οι συχνά μη αναστρέψιμες καταστάσεις. Μπορεί άραγε κάποιος να κλείσει την ιστορία έξω από το σπίτι του, ειδικά σε εποχές με παραγμένη ιστορία;

Στα ανατολικά μας, αλλά και λίγο πιο πέρα, συμβαίνουν αδιανόητες καταστάσεις. Βλέπουμε πολιτικούς που κάποτε επικράτησαν μέσα από νόμιμες εκλογικές διαδικασίες και στη συνέχεια μετέβησαν κάθε μέσο για να τις καταλύσουν, να ελέγξουν όλους τους αρμούς της εξουσίας και να επιβάλουν ολοκληρωτικό καθεστώς. Αυτοί έχουν ανοίξει διάπλατα την πόρτα στην παράνοια. Καλό είναι εμείς να κρατήσουμε πεισματικά κλειστή τη δική μας πόρτα, μέρες που είναι.

Με αφορμή το νέο της μυθιστόρημα με τίτλο «Τα παιδιά της μεγάλης σιωπής» από τις εκδόσεις Πατάκη, η Μάιρα Παπαθανασοπούλου ανοίγει ένα διαφορετικό πεδίο μιας άτυπης τριλογίας και μας εμπιστεύεται τις σκέψεις της για το πώς χτίζονται τα ιστορικά γεγονότα.

Το βιβλίο σας «Τα παιδιά της μεγάλης σιωπής» ανοίγει ένα διαφορετικό πεδίο! Δείχνει το μέγεθος ενός ψυχρού πολέμου αλλά και αντιμετώπιστηκε και ως «μακροχρόνια ειρήνη». Θέλετε να μας πείτε για την πηγή έμπνευσής του;

Το εν λόγω μυθιστόρημα αποτελεί το δεύτερο μέρος μιας άτυπης τριλογίας για τη ΛΔΓ. Σε αυτή τη Λαϊκή Δημοκρατία στάθηκαν έναν χρόνο μετά τη δημιουργία της εκατοντάδες Ελληνόπουλα στο πλαίσιο της επιχείρησης «Παιδομάζωμα» ή «Παιδοσωσίμο», ο καθένας μπορεί να το βαφτίσει όπως θέλει, ωστόσο το αποτέλεσμα ήταν ένα. Στις πλάτες αθώων παιδιών, των αποκαλούμενων (στην Ανατολική Γερμανία) «Παιδιών του Μάρκου», έγραψαν κάποιοι την ιστορία τους. Σε παρόμοιες τρυφερές πλάτες έγραψε ο Χίμλερ τη δική του ιστορία, φτιάχνοντας ένα πρόγραμμα ευγονικής που θα τροφοδοτούσε με τέλεια μωρά την άρια φυλή όπως την οραματιζόταν ο Χίτλερ. Τα «Παιδιά του Χίμλερ», Νορβηγοπούλα (κατά κύριο λόγο), που μετά την ήττα των Εθνικοσοσιαλιστών βρέθηκαν στη νεοσύστατη Ανατολική Γερμανία, είχαν την ίδια αντιμετώπιση με τα «Παιδιά του Μάρκου». Ήταν απάτριδες. Ξεριζωμένα από τον τόπο τους, μεγαλωμένα μέσα στη σιωπή και το ψέμα, με τις αναμνήσεις τους να έχουν υπαγορευτεί από ξένους και όχι από τους δικούς τους ανθρώπους. Και στις δύο περιπτώσεις, οι συνέπειες των πράξεων των «ενηλίκων» παιδιών» ξεπέρασαν το σκοπό που είχε θεθεί αρχικά και δημιούργησαν νέες συνθήκες, που με τη σειρά τους προκάλεσαν άλλες επιδράσεις από τις επιδιωκόμενες. Τα «Παιδιά του Μάρκου» δεν έγιναν μαχητές για την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους μοναρχοφασίστες και τα «Παιδιά του Χίμλερ» δεν έγιναν η Πέμπτη Φάλαγγα του στρατού

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΓΙΟΥΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΥ

του Χίτλερ στις χώρες υπό την κατοχή του. Αντιθέτως, όλα τους μεγάλωσαν στο δυστοπικό περιβάλλον της Ανατολικής Γερμανίας, βιώνοντας κρίση ταυτότητας, ευρισκόμενα ενώπιον ενός ψυχολογικού και κοινωνικο-πολιτικού αδιεξόδου. Στο τέλος, έγιναν τα τέλεια θύματα για την ανάληψη Στάζι, που δεν δίστασε να στρατολογήσει αρκετά από αυτά ως πράκτορες ή να κλέψει τα στοιχεία τους για να τα χρησιμοποιήσει ως «Legende» (αληθοφανή προκάλυψη) για τους δικούς της κατασκόπους. Ως εκ τούτου, μπορεί να πω ότι η έμπνευσή μου έχει να κάνει με την «ετερογονία των σκοπών». Η αρχική αιτία παράγει αποτέλεσμα διαφορετικό από το επιζητούμενο.

Πιστεύετε ότι έχουμε αποτύχει να αντιμετωπίσουμε την ιστορία με θάρρος, προτιμώντας την άρνηση και το κουκούλωμα των αμαρτιών μας σε ό,τι αφορά τα παιδιά που βρέθηκαν, ερήμην τους, στην «άλλη πλευρά»;

Η άρνηση και το κουκούλωμα μιας πραγματικότητας έχουν κατ'εμέ διακριτά όρια μεταξύ τους. Η άρνηση αφορά τα ίδια τα παιδιά που βρέθηκαν ερήμην τους στην «άλλη πλευρά». Ως ψυχολογική διαδικασία, η άρνηση είναι η απόρριψη μιας πραγματικής κατάστασης, που είναι πολύ επώδυνη για να γίνει άμεσα αποδεκτή από εκείνον που τη βιώνει. Δεν έδωσα τυχαία αυτόν τον τίτλο στο μυθιστόρημά μου. Τα παιδιά που βρέθηκαν στην «άλλη πλευρά» απέφυγαν συστηματικά να μιλήσουν αργότερα στα δικά τους παιδιά για όσα τους συνέβησαν σε τρυφερή ηλικία. Αυτή η άρνηση, μέσω της σιωπής, λειτουργούσε ως μόνιμος μηχανισμός για την επιβίωσή τους. Το κουκούλωμα μιας πραγματικότητας έχει να κάνει με την ανώριμη κοινωνία στην οποία ζούμε. Υπάρχει δυστυχώς ακόμη αυτός ο φόβος των πολλών να κάνουν το σωστό για να μη νευριάσουν τους λίγους που υπηρετούν το λάθος. Πρόκειται για το χειρότερο είδος υποταγής, το οποίο εκμεταλλεύονται κάποιοι για να επιμεινούν στη διαστρέβλωση της Ιστορίας. Κάποιοι σαν αυτούς που βάφτισαν «πατερούλη» τον Στάλιν και τη Στάζι «κανονική Υπηρεσία Πληροφοριών».

Ποια είναι η κραυγή που ηγάζει από μέσα μας ιστορικά ως λαός, η οποία εντάσσεται

βολικά στα δικαστικά κουτάκια της αμνησίας μας;
Πρέπει να πάψουμε τις άναρθρες κραυγές του τύπου «ή εμείς ή αυτοί», που μας διχάζουν ως λαό, και να συνειδητοποιήσουμε επιτέλους ότι μπορούμε να διατηρούμε τις απόψεις μας ή, αν θέλετε, τις εμμονές μας χωρίς να τρώμε ο ένας τις σάρκες του άλλου.

Ο Σταύρος, η Σίμονε, η Μάρτα απλώνουν μπροστά μας τη συμφορά σε όλες τις τραγικές διαστάσεις της. Αραγε μπορούν τα τραύματα να επουλωθούν;

Έχετε υπόψη σας τη συναισθηματική μνήμη; Είναι μία από τις βασικές πτυχές της ανθρώπινης ταυτότητας. Αυτό που μας κάνει να θυμόμαστε ένα γεγονός δεν είναι τόσο η σημασία του στην προσωπική μας ιστορία όσο η ένταση των συναισθημάτων που βιώσαμε τη δεδομένη στιγμή. Φανταστείτε, λοιπόν, τον τρόπο και τη φρίκη που στοίχειωσαν όσα Εβραίοπούλα γλίτωσαν από το Ολοκαύτωμα, τα Ελληνόπουλα που αποσπάστηκαν διά της βίας από την αγκαλιά των μανάδων τους για να ζήσουν σε ξένους τόπους, τα «παιδιά της ντροπής», όπως αποκαλούνταν τα μωρά που γεννήθηκαν από την ένωσή Νορβηγίδων και αντρών των Ες Ες και βρέθηκαν παρατημένα σε άστυλα ανιάτων μέχρι κάποια από αυτά να μεταφερθούν σε άλλες δομές. Είναι δυνατόν να επουλωθούν τέτοια τραύματα;

Το ενδιαφέρον σας επικεντρώθηκε στην αδυσώπητη επαρχιακή κοινωνία εκείνης της εποχής, ιδιαίτερως σκληρής απέναντι στις γυναίκες. Πολλές προσπάθειες να αλλάξουν αυτή την κοινωνία. Τα κατάφεραν;

Η γυναίκα δεν θα πάψει ποτέ να ματώνει για τα δικαιώματά της. Τα παραδείγματα είναι αμέτρητα, σκεφτείτε την πρόσφατη εξέγερση των γυναικών στο Ιράν. Ωστόσο, το ζήτημα της θέσης τους ανά τους αιώνες δεν μπορεί να αναπυχθεί σε τρεις γραμμές. Θα σας πω όμως, χαριτολογώντας, πώς έχω βιώσει εγώ τα πράγματα στο μεσονιακό κομμάτι της Μάνης, από όπου κατάγομαι μητρόθεν. Ακουγα τους άντρες να κομπάζουν ότι έχουν τον τελευταίο λόγο στο σπίτι τους, εγώ όμως έβλεπα στο δικό μου σπίτι να κάνουν κουμάντο οι γυναίκες. Όταν το είπα σε έναν ηλικιωμένο Μανιάτη, κούνησε το κεφάλι και απάντησε: «Κι όμως, ο άντρας έχει πάντα την τελευταία κουβέντα στον διάλογο με τη γυναίκα του: Ο,τι έχει εσύ, αγάπη μου». ■